

BALKAN

24. novembar 2004.

str. 6

POGLED IZ HAGA

NA SMRT PREBIJENOM U ČELO ZABILI BEDŽ SDS

U periodu od aprila do decembra 1992, stotine srpskih civila zatočeno je u logoru "Čelebići" u opštini Konjic, koja se nalazi između Sarajeva i Mostara. Na jednom od prvih suđenja koja su se vodila pred Međunarodnim kirivčnim sudom za bivšu Jugoslaviju, Hazim Delić, Esad Landžo i Zdravko Mucić osuđeni su za umešanost u ubistva, mučenje, prebijanje, silovanje i protivpravno zatočavanje u nečovečnim uslovima srpskih civila u tom logoru. Činjenice o tim zločinima dokazane su pred sudom van svake razumne sumnje.

Prošle subote, četiri visoka predstavnika Međunarodnog suda otputovali su u Konjic kako bi predstavili rad Suda u predmetu *Čelebići*. Među učesnicima konferencije nalazili su se zvaničnici lokalne zajednice, kao i srpske žrtve koje su doputovale iz Višegrada i drugih delova Republike Srpske.

Učesnici imali su priliku da čuju kako je MKSJ započeo istragu o zločinima u logoru "Čelebići" na osnovu informacija koje su stigle od *Human Rights Watch* i drugih organizacija. Zbog nedostataka saradnje od strane srpskih vlasti u Bosni i Hercegovini i Srbiji, žrtve su morale da putuju u susedne zemlje da razgovaraju sa istražiocima MKSJ o užasima kojima su bili izloženi u logoru. Na osnovu dokaza prikupljenih tokom istrage, tužilac MKSJ je 22. marta 1996. podigao optužnicu protiv četvorice optuženih.

Veliki deo subotnje konferencije posvećen je svedočenjima žrtava koje su u Hagu hrabro pričale o patnji zatočenika u logoru "Čelebići". Među njima bila je i Grozdana Čečez koja je sudijama ispričala o tome kako ju je Hazim Delić silovao u prisustvu drugih muškaraca. Učesnici su imali priliku videti video snimak svedočenja gospođe Čečez u kojem ona taj događaj komentariše sledećim rečima: "pogazio mi je ponos i nikada neću biti žena koja sam bila". Hazim Delić je proglašen krivim za silovanje Grozdane Čečez i Milojke Antić, ubistvo Željka Miloševića i okrutno postupanje prema zatočenicima, korištenjem električne sprave za nanošenje bola. Osuđen je na 18 godina zatvora.

Zdravko Mucić bio je u nadređenom položaju u logoru "Čelebići" ali je propustio da spreči zločine počinjene u logoru ili kazni počinioce. Prema tome, smatra se krivično odgovornim za ubistvo najmanje devet osoba, kao i mučenje i nečovečna dela, uključujući i jedan incident u kojem su dva brata bila prisiljena na međusobni felacio.

Takođe je utvrđeno da je Mucić bio direktno odgovoran za nehumane uslove u logoru. Tokom suđenja pokazalo se da je u logoru vladala atmosfera terora, da je ishrana bila na granici gladovanja i da su zdravstveni i sanitarni uslovi bili neodgovarajući i za svaku osudu. Stražari su bili neprijateljski nastrojeni i teška prebijanja, mučenje i ponižavanje zatočenika bili su pravilo. Sticao se utisak da nikome nije bilo stalo do toga hoće li zatočenici preživeti. Zdravko Mucić osuđen je na devet godina zatvora.

Esad Landžo je takođe osuđen za ubijanja i mučenje u logoru. Jedno od šokantnih svedočenja prikazanih na konferenciji odnosilo se na ubistvo Ščepe Gotovca, koji je tada imao između 60 i 70 godina. Prebijen je na smrt, a u čelo mu je zabijen bedž SDS. Esad Landžo, čije je svedočenje pred sudom takođe prikazano, priznao je da je učestvovao u prebijanjima. Pokušao je da izbegne odgovornost tvrdnjama da je bio samo instrument svojih nadređenih. Pretresno veće je odbacilo te navode i zaključilo da je Landžo nalazio perversno zadovoljstvo u nanošenju bola i patnje. Osuđen je na 15 godina zatvora.

Četvrti optuženi, Zejnil Delalić, oslobođen je svih optužbi, a učesnici konferencije čuli su na koje se dokaze sud oslonio prilikom donošenja takve odluke.

Konferencija u Konjicu, koju je organizovao Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj i *Outreach* program MKSJ, usledila je nakon sličnih konferencija koje su ranije ove godine održane u Brčkom i Foči. Pošto se na ovim konferencijama predstavljaju dokazi o konkretnim zločinima, patnja žrtava i odgovornost počinitelaca ne može se više ignorisati i poricati.

Dragiša Andrić, predsednik Udruženja logoraša iz Višegrada, izjavio je za medije da konferencija u Konjicu predstavlja dobar način za razbijanje nepoverenja kod potencijalnih svedoka koji izbegavaju ili izričito odbijaju da se pojave na suđenjima koja se vode na ovom sudu. On je naglasio značaj procesuiranja svih onih koji su na bilo koji način umešani u kršenja međunarodnog humanitarnog prava, bez obzira na njihovu nacionalnu, etničku ili versku pripadnost.

Prošlonedeljni događaj u Konjicu predstavlja deo napora *Outreach* programa da osigura da važan rad Međunarodnog suda bude pristupačan i vidljiv onima kojih se najviše tiče – žrtvama i njihovim udruženjima.

Outreach Programme

outreach@icty.org